

MŪSŲ LIETUVA

NR. 37 (1976) – SEMANARIO – 1986 – SPALIS – OUTUBRO 16 D – Cz\$. 2,50 R. Juatindiba, 28 - Pque. da Moóca - 03124 SAO PAULO, Tel 273-0338

LIETUVIŲ SPAUDOS ISTORIJA NEATIDĒTINAS REIKALAS

Dar kartą rašyti lietuvių spaudos istorijos tema mus paskatino mūsų žurnalistų abejingumas šiuo reikalu ir seno spaudos darbuotojo Broniaus Tiškaus iš Collinnsville keletas laiškų. Viename jų rašo: "Dabar būnu namuose, neinu į darbą, nes noriu, kad užgytų žaizda viršutinėje kojos dalyje. Mat, atsikartojęs aidas sužeistų venų Gestapo tardymo metu, kai sunkų sužalojimą padarė jo tardytojas Kaiser. Tiesa, dr. Pautienis operaciją atliko labai gerai, bet dabar, praslinkus 40 metų, žaizda ir skausmai vėl atsikartoję".

Vokiškų nacių okup. metu Br. Tiškus buvo vienas Vilniuje lietuvių redaguojamo dienraščio "Naujosios Lietuvos" redaktorių. Laikraštis pradėjo eiti 1941. XI.29 ir sustojo 1944 m. liepos mėnesį, bolševikams priartėjus prie Vilniaus. Šiame laikotarpyje redakcijoje dirbo žinomi spaudos darbuotojai: Juozas Žukauskas, Stepas Vykintas, Rapolas Mackonis, Alf. Docius, Ed. Karnėnas, Salomėja Narkeliūnaitė, Stankevičius, Pranas Žukas, R. Šaltenis, keletas kitų, na ir mūsų minimas Br. Tiškus.

Tačiau sumanūs lietuviai žurnalistai surasdavo šioje užtvaroje spragų. Pirmiausia, vokiečių cenzoriai ne visada susigaudydavo savo pareigose, o cenzorius Estijos vokiečių Werner Klau buvo dargi lietuviams palankus. Antra, "Naujamajai Lietuvai" buvo leidžiama perspausdinti iš vokiečių spaudos vertimais straipsnius be specialaus cenzūros leidimo. O ten kartais būdavo ir įdomesnių dalykų, kurie neturėjo būti skelbiami okupuotų kraštų spaudoje. Ir štai toks įvykis.

1942 m. vokiečių nacionalsocialistų SS laikraštis "Das Schwarze Korp" nr. 34 atspausdino ilgesnį rašinį "Germanizieren?", kuriu pagrindinė mintis buvo išreikšta SS Reichsfuehrerio žodžiais: "Mūsų uždavinys yra ne germanizuoti rytus senąja prasme, t.y. čia gyvenantiems žmonėms primesti vokiečių kalbą ir vokiškus įstatymus, bet rūpintis, kad Rytuose gyventų tik žmonės, kurie tikrai yra vokiško, germaniško kraujo".

Toliau nurodoma, kad nereikia stengtis užimtus rytinių sričių gyventojus suvokiečinti, bet juos vienu ar kitu būdu išnaikinti, o į jų žemes atkelti iš Vokietijos tikrus vokiečius.

Redakcijoje iškilo sumanymas paskelbti ištiesai šio straipsnio vertimą, nes tuo būtų atskleisti skaitytojams ir visai lie-

Poetas, publicistas ir meno laureatas
BERNARDAS BRAZDŽIONIS

lai. Straipsnio vertimą atliko Ed. Karnėnas, peržiūrėjo kiti redaktoriai. Paprašyti šiuo reikalu pareikšti savo nuomones prof. M. Biržiška ir prof. Balys Sruoga padarė redaktorius ir patarė skelbti. Vertimas buvo atspausdintas "Naujosios Lietuvos" nr. 214, 1942. IX. 10. (šis numeris laimingu atveju yra šio rašinio autoriaus archyve). Administracija pasitengė minėtą NL numerį skubos keliu išsiuntinėti ir išparduoti. Bet tai buvo žaidimas su ugnimi. Vokiečiai užsiuto. Redaktoriai teisinosi, kad vertimams iš vokiečių spaudos nereikia cenzūros leidimų. Vyr. redaktorius R. Mackonis rodė pareigūnams šiuo reikalu jų pačių išduotą leidimą.

Panašių atvejų buvo ir daugiau. Redakcija buvo sekama, redaktoriai persekiojami, tardomi, suiminėjami. Į Stuthofa koncentracijos stovyklą ištremti

R. Mackonis, Pr. Žukas, Stankevičius, Markevičius. 1943 IX.23 atėjo į sąjauką areštuoti ir išvežti į koncentracijos stovyklą Alfonsą Docį, Salomėją Narkeliūnaitę, Br. Tiškų ir kitus. Tačiau daugumai jų pavyko pasislėpti ir suėmimo išvengti. Br. Tiškus buvo jau minėtu būdu tardytas, skaudžiai sumuštas. Daugiau suėmimų ir trėmimų buvo išvengta todėl, kad ir vokiečių tarpe buvo padorių ir reikalą suprantančių žmonių.

Tai tik vienas lietuvių spaudos darbuotojų kovos etapas. O tokių buvo ir kituose laikraščiuose. Šia proga prisimintinas ir vokiečių nacių 1941. VIII.23 Vilniuje įvykdytas žiaurus Prūsų lietuvių spaudos veteranų – Enzio, Dovo, Jurgio Jagomastų, Onos Jagomastaitės ir jos vyro Emilio Vilmanto – Mecklenburgo nužudymas.

Čia minėti ir kiti panašūs įvykiai akivaizdžiai rodo, kaip lietuviškosios spaudos darbuotojai priešinosi vokiškų nacių užmačioms. Bet per 40 metų mes apie juos nesurinkome medžiagos, neparašėme ir neišleidome studijos.

Šiais metais mes dažniau susstojome prie dar ir mūsų laikais įdomaus Bernardo Brazdžionio rašinio "Lietuvio literatūra vokiečių okupacijos metais", paskelbto "Aidų" nr. 12, 1946 m. spalio mėnesį. Čia staipsnio autorius aprašo – susivokė ja tos okupacijos metu išleistas lietuviškas knygas, iškelia sunkias jų išleidimo galimybes, cenzūros varžtus, rašo apie be galo sunkius būdus gauti reikalingą popieriaus kiekį legaliu ir nelegaliu būdu. O vis dėlto lietuviai įstengė išleisti dešimtis knygų, mūsų klasikų, rašytojų, poetų kūrinių, vadovėlių tūkstančiais egz. tiražu. O Maironio "Pavasario balsų" trimis atvejais buvo išspausdinta 30,000 egz. Buvo rašytojų, kurie rašė – kūrė nežmoniškose sąlygose – lageriuose. Įdomi B. Brazdžionio išvada: "Per visus nacių okupacijos metus nebuvo išspausdinta nė viena mūsų rašytojo parašyta knyga, kur būtų garbinamas nacizmas – hitlerizmas ar fašizmas. Teparodė kas kitos tautos literatūrą, kuri tai išdidžiai, būdama nelaisvė, būtų išnešusi savo kūrybos vėliavą".

O kur gi dar neįprastai gausi (daugiau kaip 20 pavadinimų) pagrindžio spauda. Apie ją buvo kai kas rašyta, bet, palyginti, nedaug, nepakankamai iškelta reikšmė, kurią ji anuo metu turėjo ir dar dabar turi. Kur gi jos istorija? ..

SPAUDOS MĒNUO
SKAITYK IR PLATINK "MŪSŲ LIETUVĄ"

SEMANARIO MŪSŲ LIETUVA

"NOSSA LITUANIA"

Metinė prenumerata Brazilijoje Cz\$. 150,00

Prenumerata paprasta paštu į užsienį: 35 Dol.

Prenumerata oro paštu Šiaurės Amerikoje 60 Dol.

GARBĖS PRENUMERATORIUS Cz\$. 250,00

Užuojautos, Sveikinimai ir Skelbimai (Anūncijos) mokami už skilties (Coluna) centimetrą Cz\$.10,00

Už skelbimų kalbą ir turinį, Redakcija neatsako. Rašiniai gražinami tik autoriui prašant.

Straipsniai ir Korespondencija Redakcija taiso bei tvarko savo nuožiūra.

Pavardę pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia Redakcijos bei leidėjų nuomonę.

Cebius, Perlaidas ir administracinius laiškus rašyti FRANČESCO GAVENAS ar PETRAS RUKŠYS vardu.

Rua Juatundiba, 28 Parque da Mooca - CEP 03124

São Paulo - Brasil

Diretor Responsável: VYTAUTAS BACEVIČIUS

Administrador: PETRAS RUKŠYS

Redige Equipe Editorial - Fone: 273-0338

Atskiro numerio kaina Cz\$.2,50

J.P. Amerika oro paštu: 45 Dol.

I tolimus kraštus: 75 Dol.

Vieno Numerio GARBĖS LEIDĖJAS Cz\$.200,00

Už skelbimų kalbą ir turinį, Redakcija neatsako. Rašiniai gražinami tik autoriui prašant.

Straipsniai ir Korespondencija Redakcija taiso bei tvarko savo nuožiūra.

Pavardę pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia Redakcijos bei leidėjų nuomonę.

Cebius, Perlaidas ir administracinius laiškus rašyti FRANČESCO GAVENAS ar PETRAS RUKŠYS vardu.

DABARTINIS KOMUNIZMO VEIDAS

"The Washington Time" 1986.I.1 buvo išspausdintas redaktorius Pauliaus Greenbergo straipsnis. Čia Pateikiamas jo vertimas.

Ne kiekvienas pastebi, kad Sov. Sąjungos komunistų partija turi naują 25-rių metų programą. Senoji buvo pilna "nepagrįstų fantazijų" pasak tokio autoriteto, kaip M. Gorbačiovas.

Senoji programa buvo pateikta 1961 m. Nikitos Chruščiovo, kuris pažadėjo, be kitų dalykų, kad Sov. Sąjunga palaidos JAV-bes ekonominėje srityje. Tai buvo tada, kai komunizmo ideologija buvo energingai skatinama, dar prieš jos bankrotą, kuris pripažintas visame pasaulyje, įskaitant kai kuriuos komunizmo imperijai priklausančius kraštus.

1961 m. Sov. Sąjungos programa planavo greitai pralenkti JAV pramonėje ir žemės ūkyje, panaikinti fizinių žmonių darbą ir įvesti 6 valandų darbo dieną — tarp kitų nepagrįstų fantazijų. Naujoji programa yra kuklesnė — atsisako nurodyti datą, kada sukurs dangų žemėje. (Ar pastebėjote, kad tie, kurie pasiryžta tai atlikti, sukuria pragarą?). Užuo nustačiusi apibrėžtus pažadus programa pasitenkina partine kalba: "Komunistų partija neturi tikslo smulkiai numatyti pilno komunizmo bruožų. Kai bendruomenė žygiuoja į komunizmą ir sukaupta daugiau patyrimo jį įgyvendinama, praturtina naują bendruomenę, sukauptama aukščiausios fazės mokslines žinias". Paprastai turiant: drauge, to nesitikek.

Naujoje programoje yra apie 30.000 žodžių, skirtų partijos kongresui priimti. Vienas dalykas komunistų santvarakai būdingas, būtent pramatymas. Niekas nesėdi visą naktį spėliodamas kuri partija laimės ar jos programa bus priimta.

JAV partijų programos autoriai gali sakyti bet ką, kuomet niekas netikės ar net neskaitys. Amerikiečiai paprastai nežiūri rimtai į grynai ceremoninę programą. Amerikiečių balsuotojai linkę, eiti į rinkimus su jiems patinkamu kandidatu ir mano, kad programa išnyks drauge su tramvajumi.

Bet totalistinėje valstybėje juo fantastiškesnė programa, juo geresnė, yra esminis dalykas. Tokia visuomenė privalo turėti tobulos ateities reginį, nes jos mažai yra dabartyje: nėra demokratijos ar valdomųjų pritarimo, bendros gerovės siekimo. Vienintelis dalykas, kuris duoda joms valdovams netikrą patiesinimą, yra jų pažadėtas naujasis pasaulis, kuris pateisina visas aukas ir nusikaltimus, einant šiuo keliu.

Kas atsitinka, kai visą laiką žadama ateitis vis labiau nutolsta, kai kiekvienas naujas valdovas privalo vis toliau ją nukelti arba nenurodyti datos?

Kas atsitinka, kai partija, užuo sutvarkiusi liūdną dabartį, gali tikėtis palaikyti savo valdžią ir joms sukurtą skurdžią visuomenę?

Kas atsitinka, kai kalba apie revoliuciją tampa tikrai priedanga išliukti tai, ką partija turi?

Tada ideologija atsiduria krizėje. Taip yra su dabartiniu komunizmu.

Tokioje krizėje idealizmas suyra, kyšininkystė padidėja, eiliniai žmonės veidmainiškai šypsosi elitams tampa cinišku, jėga pakeičia tikėjimą ir tampa visuomenės cementu... tačiau ne tas cementas pradeda trupėti.

Gudrus naujas valdovas gali laikinai sustiprinti moralę, net pažadinti trumpalaikę viltį, bet kai net šie nelabai apibrėžti pažadai tampa tuščiais, kas tada? Tai iššūkis Sov. Sąjungos komunistų

partijai, ir jokia 25-rių metų programa nepadės.

Negalima sakyti, kad naujoje programoje vienur kitur nebūtų įdomių ištraukų. Pavyzdžiui, ji mini sistemą, kuri yra dar stipri ir pavojinga, bet praėjo savo viršūnę, kurios "bendra krizė vis gilėja" ir kurios viešpatavimo sritis neišvengiamai siaurėja, jos istorinė pralūptis tampa vis aiškesnė". Tai stebinanti ir save suvokianti 1985 m. komunizmo analizė. Bet ji buvo taikoma dabartiniam kapitalizmui aprašyti. Nors kartą partijos propagandistai nustatė tikrą diagnozę; tikrai ji taikoma ne tam pacientui.

Vertė J. Str.

VENGRIJA LIETUVIŲ KALBOS KATEDRA BUDAPEŠTO UNIV-TE

Santaros — Šviesos lietuvių akademikų organizacija Čikagoje neseniai sudarė progą vietos lietuvių visuomenei susipažinti su Amerikoje apsilankiusiu Budapešto universiteto prof. Endre Bojtar.

Profesorius Bojtar, Budapešto universitete dėstantis moderniosios literatūros istoriją, yra didelis lietuvių tautos bičiulis, lietuvių kalbos ir literatūros žinovas ir puoselėtojas. Jis yra išmokęs gerai kalbėti lietuviškai, iš lietuvių į vengrų kalbą išvertė Donelaičio "Metus", kitus dabartinių lietuvių rašytojų krašte ir užsienyje kūrinis, kuriuos įjungė į jo paties parengtą lietuvių poezijos antologiją vengrų kalba.

1985-ais metais Budapešte išleido lietuvių kalbos gramatiką. Santaros — Šviesos organizacijos jo garbei surengtoje vakaronėje vengras prof. Endre Bojtar taisyklinga ir gerai kirčiuota lietuvių kalba pasakojo apie savo susidomėjimą paskirų lietuvių rašytojų kūryba. Maironį palygino su vengrų laisvės kovų poetu Petofi Sandor, savo kūryboje būdingiausiai išreiškusiu vengrų tautos sielą, kalbėjo apie Vengrijoje augantį susidomėjimą lietuvių literatūra, kalba ir istorija, pranešė, kad dabar Vengrijoje lietuvių literatūros kūrinių pažinimas yra tiek pažengęs pirmyn, kad rengiamasi Budapešto universitete įsteigti lietuvių kalbos katedrą.

Prof. Bojtar pažymėjo, kad stiprios savo krašto meilės pžiūriu lietuviai ir vengrai labai panašūs.

FÁBRICA DE GUARDA - CHUVAS

Guarda Chuvás de todos os tipos, para homens, senhoras e crianças.

Mini-sombrinhas, tipo Italiano e Alemão.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Rua Coe ho Barradas, 104 - V. Prudente - Fone: 274-0677

Res.: 274-4886

CIRURGIOES DENTISTAS

Dr. Jonas Niciporciukas

Dr. Paulo R. Niciporciukas

Rua Cap. Pacheco Chaves, 1206 - 10 and.

V. Prudente - Fone: 273-6696

ANTANAS DUTKUS

PO ŠEŠIASDEŠIMT METŲ

Lietuvių Emigracijos Brazilijon
— Šešiasdešimtmečiui Paminėti —

EMIGRACIJA I PIETŲ AMERIKA

Tęsa iš Nr. 36 (1975).

Be pavienių asmenų atklydusių į Pietų Amerikos kraštus, buvo galima aptikti paskirų lietuvių šeimų, įvairiais keliais pasiekusių šią šalį įieškoti pastovesnio ir saugesnio gyvenimo. Pereito šimtmečio pabaigoje jau randame Patagonijoje, Argentinoje, Iz. Šlapelio gyvulių ūkyje dirbančių apie 50 lietuvių šeimų, o Brazilijoje, Floresta apylinkėje, Rio Grande do Sul estade, apie 80 šeimų statė lietuviškus kaimus tropikų žemės miškuose, toli nuo gimtojo krašto. Anais laikais masinės emigracijos dar nebuvo, o buvo tik istorinio krašto likimo blaškomos po pasaulį lietuvių tautos skeveldros, mėtomos tai į vieną, tai į kitą svetimų vandenų uostą.

Besivystant mokslui ir tobulėjant tėchnikai, pradėjus atsiverti vis daugiau į visas puses platusnės apimties žinojimo ir įvairių išradimų gadynei, lietuvis, toli nuo savo tėvynės, svetimame krašte gyvendamas, neatsiliko nuo kasdien pasirodančių naujybių, jisai irgi reiškėsi savo darbais moksle, mene, literatūroje ir savo vardą paliko atžymėtą pasaulinių metraščių puslapiuose.

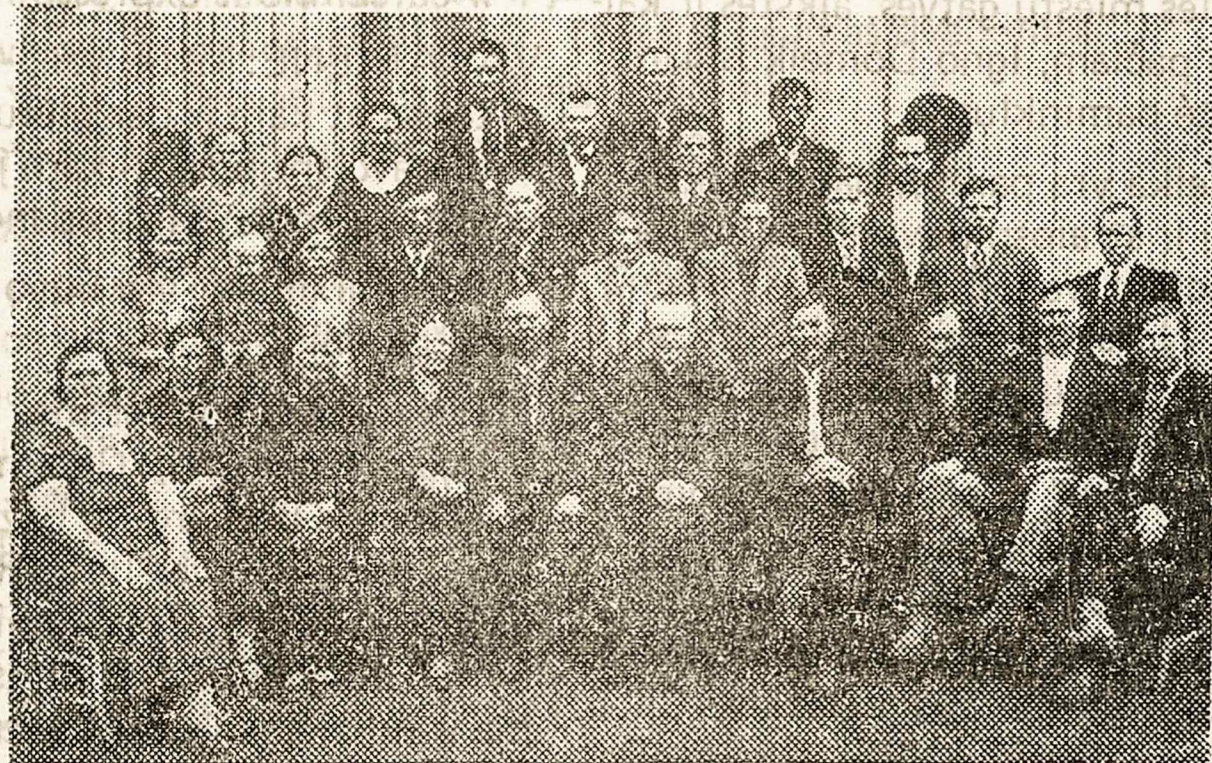
Pasižymėję lietuviai P. Amerikoje

Vladimiras Mazurkevičius, — aviacijos istorijos metraštinis pažymis, — gimęs 1875 metais Druskininkų miestelyje smuikaus dvarininko šeimoje, — pasakoja Gimtasis Kraštas. Pradžios mokslą baigė Druskininkuose, o aukštąjį tęsė Varšuvoje ir Krokovoje. Studijavo inžiniriją. Gavęs diplomą, dirbo Kaukaze, o 1905 m. jau Varšuvoje redagavo laikraštį "Epocha". Už politinę veiklą grėšiant suėmimui, V. Mazurkevičius buvo priverstas išvykti kitur. Bėgdamas nuo priespaudos, kaip daugelis ano meto mūsų tautiečių, leidosi į Pietų Ameriką ir apsistojo Brazilijoje. Čia jisai dirbo visokius darbus: miestuose tiesė kanalizacijos įrengimus, įrenginėjo vandens kanalus, dirbo ir tvarkė kaikuriuos Brazilijos uostus, vadovavo geležinkelių li-

nijų tiesimui Paranos estade. Vėliau dirbo garimpuose — plovė aukso smiltis. Garimpaudamas susirgo drugiu ir buvo priverstas imtis kito darbo — dirbo laivų kūriku, fabrikuose ir pagaliau grįžo Europon. Išmokęs skraidyti lėktuvu, 1912 m. dalyvavo bulgarų-turkų kare, o kilus pirmajam pasauliniam karui 1914 m., kaip Rusijos pilietis, rusų buvo pašauktas karan. Prieš tai dar buvo nuvykęs į Kiniją ir kaip pilotas, vadovavo kinų aviacijai ir buvo aukšto pilotažo instruktorium. Jam išvykstant į karą už nuopeinus Kinijai, buvo apdovanotas "Aukso varpos" ordenu. Po karo, V. Mazurkevičius apkeliavęs pasaulį ir daug savo darbo ir žinojimų palikęs Brazilijoje, grįžo į gimtąją šalį-Lietuvą, ir 1927 m. mirė jos sostinėje Vilniuje.

Žiemų ir Pietų Amerikos lietuvių spaudoje, o taip pat Brazilijos ir Argentinos valdžios atžymėjimuose, yra minimas "Coronel Rudolfas Augustas Chodosevičius", 1863 metų Lietuvos lenkmečio dalyvis. Chodosevičius tarnavo Brazilijos kariuomenėje inžinierijos batalione, 1867 m. dalyvavo Brazilijos-Paragvajaus kare. Iš Brazilijos persikėlė į Argentiną, susidraugavo su Corrientes provincijos gubernatorium, vedė jo dukterį ir turėjo su ja penkis sūnus. Apie inž. Chodosevičių yra dar tokių užuominų, būtent: kada jisai tarnavo brazilų kariuomenėje ir dalyvavo kare prieš Paragvajų,

XIX-to ŠIMTMEČIO BRAZILIJA PASIEKĖ LIETUVIAI EMIGRANTAI

Stambesnė lietuvių emigrantų grupė atvykusi XIX šimtmetėje Brazilijon ir pradėjusi kurtis Floresta apylinkėje, Rio Grande do Sul estade, Sėdi priešakyje kun. Pijus Ragažinskas, prieš 50 metų, aplankęs juos įkurtoje Floresta Sodyboje.

su kitu savo draugu kariškiu sukonstruktavo prietaisą, balioną, su kuriuo, esą, pirmieji Pietų Amerikoje pakilo oran ir atkreipė mokslininkų dėmesį.

Nepavykusio Lietuvoje sukilimo prieš caro priespaudą 1863 m., pabėgėlių tarpe buvo ir katalikų ir dvasiškių. Vienas tokių buvo kun. Juozas Juškevičius, išgyvenęs kurį laiką Sibire, drauge su kitais bėgliais, pasiekė Braziliją, o iš čia nusikėlė į Čikagos miestą, kur organizavo mišrias lietuvių-lenkų parapijas. Dėl lietuviškų pamokslų yra daug nukentėjęs nuo lenkų, o jam mirus, buvo palaidotas lenkų kapinėse, bet lenkai sužinoję, iškasė jo kūną ir perkėlė į vokiečių katalikų kapines.

Devyniolikto šimtmečio pirmoje pusėje, ten apie 1837 metus, P. Amerikoje, Čilės valstybėje, garsėjo mokslo darbas lietuvis Ignas Domeika, emigravęs į šią šalį prasidėjus Lietuvoje neramumams prieš caro vergiją. Ignas Domeika buvo Lietuvos dvarininkas, gimęs 1801 m. Vilniaus krašte. Besimokydamas universitete, įsijungė į slaptą organizaciją, buvo areštuotas ir baudžiamas. Kilus valstiečių sukilimui prieš rusus, I. Domeika prisidėjo prie sukilėlių, o sukilimui nepavykus, pabėgo į užsienį, Prancūziją, Paryžiuje baigęs kalnų inžinieriaus mokslą, atkeliavo į Čilę ir naturalizavosi jos piliečiu. Būdamas išsimokslinęs, pradėjo tyrinėti krašto gamtą, daryti mokslinius tyrinėjimus, organizuoti mokyklų sistemą. Įkūrė kalnų mokslo institutą. Profesoriavo Santiago universitete, buvo jo rektorium ir kurį laiką buvo Čilės švietimo ministru. Tyrinėdamas Čilės mineralogiją, jis atrado nau-

ALEXANDRITA

FOTOS 3 X 4 — CASAMENTO
XEROX — REVELAÇÕES E
AMPLIAÇÕES
PLASTIFICAÇÃO DE FOTOS
E DOCUMENTOS

R. Bernini R. Mônaco 85 - B
Pque da Moóca - Tel: 274-3031

"SPINDULYS" JUOSTELĖJ

Turime juostelių-cassete "JAUNIMO ANSAMBLIS SPINDULYS".

Tai pilno SPINDULIO choro dainos, išimtos iš profesionalų įrašytos plokštelės, kurią "Spindulys" mums atvežė iš JAV-bių.

Galima gauti ML redakcijoj. Kaina — Cz. 70.

Aleksandras Bumblis

MANO KELIONĖ I LIETUVĄ

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

MES JAU LIETUVOJ

Dar tą patį vakarą, tuoj po devynių, traukinys sunkiai dūšaudamas atpuškavo į VILNIAUS stotį. Atrodė, jog mūsų grupei sutikti, susirinko visi mūsų pažįstami ir visos giminės. Visas peronas buvo pilnas žmonių. Sunku buvo ir iš vagono išlipti. Mūsų laimei jog atėjusieji mūsų pasitikti mums ir padėjo. Čemodanai atrodo patys iš vagono išsikraustė — tik reikėjo juos prie vagono durų pristumti. Čia ypatingai labai daug pasidarbavo Pranas iš "Tėviškės" Draugijos. Paskum tik sužinojau jog jo nei giminių nei draugų mūsų ekskursijoje nebuvo, jis atėjo tik padėti. Čia mūsų laukė giminės, draugai ir pažįstami. Jų rankose gėlių puokštės, lietuviškos juostos su užrašais "sveikiname" ir kitokiais. Kiti su krepšeliais piltais kriaušių, obuolių ir slyvų. Visi klykavo, šnekėjosi, juokėsi ir verkė iš susijaudinimo ir džiaugsmo. Kai kas bandė ir dainą užtraukti. Keli iš mūsų ekskursi-

jus vario bei aukso sluogsnis, akmenų anglies klodus, išgarsino Čilės salietrą, (koks Lietuvos ūkininkas nepažinojo Čilės salietros?). Be to, I. Domeika atrado du visai naujus, pirmiau nežinotus mineralus, kurių vienas buvo pavadintas "argentritu" o antras paties Domeikos vardu — "domeikitu". Aukštos kūrybinės galios ir neišemiamos energijos, I. Domeika tiek nusipelnė Čilės kraštui ir jo žmonėms, kad jo vardu pavadintos yra Čilės miestų gatvės, aikštės ir kalnai, o jam pačiam, Igno Domeikos garbei, pastatė paminklus.

I. Domeika yra parašęs daug mokslinių knygų ir straipsnių įvairiems žurnalams prancūzų, vokiečių, lenkų ir ispanų kalbomis. Nors buvo kilęs iš Lietuvos dvarininkų-bajorų, nė juodos žemės artojas, gerai buvo Čilėje įsikūręs ir visų gerbiamas, vis dėl to tėvynės pasiilgimo traukiamas, 1884 metais paliko Čilę ir atvyko Lietuvon pas savo dukterį, ištekęsiją už jo pusbrolio, Leono Domeikos. Po keturių metų vėl atvažiavo Čilėn, tačiau jautėsi neramus, ilgėjosi savo gimtojo krašto, artimųjų žmonių ir pradėjo ruošti kelionėn — vykti Lietuvon. Tačiau, likimas neleido I. Domeikai vėl grįžti savojo žemėn — jam besiruošiant, apie 1890 m., Santiago mieste, Čilės sostinėje, mirė.

Domeikių vardas Lietuvoje plačiai žinomas. Šiaulių apskrityje yra Domeikių kaimas; Trakų apskrityje — Domeikių kaimas; Kauno apskrityje — Domeikava.

Bus daugiau

jos pamatė vėl Lietuvą tik po 58 metų. Visus mus apdovanojo ir išbučiavo.

Po tokio jaudinančio susitikimo "Intouristo" autobusas mus nuvežė į "LIETUVA" viešbutį. Šis viešbutis dar neseniai pastatytas. Turi 420 kambarių ir daug salių, kavinių ir restoranų. Tai gražus ir patogus hotelis. Svarbiausia yra tai, kad visas personalas gražiai lietuviškai kalba, o be to laikosi ir lietuviškų papročių: vaišingumas yra neapsakytas, o patarnavimas draugiškas ir tikrai nuširdus. Čia mes susipažinome su mūsų kita palydove (arba "gide" kaip ją čia vadina) Eimute. Taigi šita Eimute ir Nataša mus lydėjo per visą Lietuvą. Visi ekskursantai buvo labai patenkinti mūsų palydovėmis. Su jomis valgėme pirmąją vakarienę Lietuvoje. Po vakarienės visiėjo ilsėtis. Aš dar nuėjau į hotelio pirmąjį aukštą, o ten buvo lentoje štai kas parašyta: "Sveikiname pirmuosius tautiečius atvykusius iš tolimosios Brazilijos". Ir aš nuėjau ilsėtis.

Kitą dieną prasidėjo normali ekskursijos tvarka:

PUSRYČIAI: 9:00 val. — įvairiausi blynai (su varške, be jos, su uogiene, su rugščia grietine. Duona ir balta ir juoda; o be to ir įvairios uogienės, ir kava. Buvo ir puikaus sviesto ir varškės. (be abejonės daug geresni negu mes čia valgom).

PIETŪS: 13:00 val. — Užkandžiai prieš pietus — rūkyta žuvis, arba kiaušinis su kaviaru, kokio rūkyta mėsa. Visada per pietus būdavo sriuba ir koks mėsos patiekalas. Po to trečioji. Normaliai per pietus nebūdavo jokių alkoholinių gėrimų. Kas norėjo galėjo gauti ir cafezinho iš expresso mašinos.

VAKARIENĖ: 19:00 val. — "Menu" toks pat kaip ir per pietus, tik jau nebūdavo sriubos. Vakare jau būdavo alaus, vyno arba šampano.

Bendrai imant, visi buvo geru valgiu labai patenkinti.

Pirmomis dienomis mes aplankėme Vilniaus senamiestį: Gedimino aikštę, Šv. Onos ir Bernardinų bažnyčias, Aušros vartus ir Universiteto Rūmų ansamblij. Vėliau lankėme ir naumiesčius: Lazdynus, Karoliniškes ir kitus. Be to lankėme ir muziejus: istorijos-etnografijos, liaudies ūkio ekonominių pasisėkimų pa-

rodą. Vėliau aplankėm Šv. Petro-Povilo bažnyčią ir Gedimino pilį.

Kitom dienom keliavom kiek toliau — į Panerius, Trakus ir Kauną. Aplankėme ir Elektrėnus. Kaune buvome kaip tik per Žolinę. Visos veikiančios bažnyčios buvo perpildytos žmonėmis. Daug jaunimo vilkėjo tautiškus kostiumus. Kaune aplankėme senamiestį ir naujamiestį, o po to Velnių muziejų ir Čiurlionio paveikslų galeriją. Vakare grįžome į Vilnių. Tai jau buvo ketvirtadienio vakaras. Kitai dienai mus pakvietė susirinkimui, tuoj po pusryčių. Generolas P. Petronis norėjo su visa grupe pasikalbėti. Dalyvavimas būtinas. Generolas atstovavo "Tėviškės" Draugiją. Jisai mums paaiškino kaip buvę anksčiau Lietuvoje ir kaip yra dabar; Mes tą labai gerai supratom. Įteikėm jam mūsų dovanėlę, knygą apie Brazilijos kraštą, su visos grupės autografais ir dedikacija.

Po to jisai pranešė jog mes visi galime važiuoti pas savo gimines ir pažįstamus, nesvarbu kurioje Lietuvos dalyje jie gyvena. Taigi buvome laisvi daryti savo programą. Tik, žinoma, reikėjo "Intouristui" palikti adresą kur kas važiuoja ir eventualiai susisiekti priemonę (pav. mašinos numerį ir vairuotojo pavardę). O dar, kad antradienį važiuosime į Klaipėdą ir Palangą. Nakvosime Klaipėdoje. Taigi, dar tuoj pat šį vakarą pradėjome pranešinėti mūsų giminėms ir draugams apie geras naujienas. Vieni skambino, kiti siuntė telegramas, o dar kiti, šliejosi prie tų, kurie turėjo kur važiuoti. Visi sutvarkė kaip kas sugebėjo ir kaip kam išėjo. Šeštadienį matėsi dar keletą mūsų ekskursantų, bet vėliau ir jie išnyko. Ir visi grįžo tik tai sekmadienio vakare. Visi sugrįžo labai laimingi ir, tik pasakojo, ir pasakojo...

Bus Daugiau

JUOKAI

Gydytojo laukiamajame

— Ar jis geras gydytojas?
— Žinoma. Argi būčiau po tris kart per savaitęėjusi pas jį penkiolika metų, jei nebūtų geras?

Nepaliks nenubaustos

— Man įgėlė jūsų bitė, — skundžiasi praeivis bitininkui.
— Parodyk, kuri taip padarė, ir aš ją kaip reikiant nubausi...

CHOPPERIA
ALEXCHOPP LTD.

CHOPP — PIZZA — QUEIJOS — FRIOS
RESERVAS PARA FESTAS — MUSICA AO VIVO

Rua SOLON 1062 — Bom Retiro — Tel. 223-2333

Nepamiršk:

1986
SAMONINGO
TIKĖJIMO
METAI**SAMONINGO TIKĖJIMO
METAI**

"Norėtume kartkartėmis priminti vi-
siems tikintiesiems – vaikams, jaunimui
ir suaugusiems:

SEKMADIENĮ PASKIRKITE BENT
PUSVALANDĮ KATEKIZMUI".

**LIETUVOS VYSKUPAI IR
VYSKUPIJŲ VALDYTOJAI**

LEONARDAS ANDRIEKUS

Vytautas karų ugnį

Meldžiau visų dievų —
Neaplenkiu nė vieno —
Skubiau pagalbą ranką tiest.
Lemties karų ugnį
Liepsnojo naktys, dienos,
Pro dūmus nemačiau
Nei saulės, nei žvaigždės.

Perkūnui rodžiau
Senolių žygdarbius,
Skausmingam Jėzui — savo galvą,
Tris kartus krikšte palinkusią.
Šaukiau: Pasigailėkite
Manes, apkaltinto klasta,
Melu, kerštu, savimyla —
Lemtingo kelio vingiuose!

Perkūnas iš dangaus
Bylojo tik trenksmu.
Naujasis Dievas Nukryžiuotasis,
Tik savo skausmą kentė —
Lemties karų liepsnoj
Šaukiau: Pasigailėkite! —
Kai į mane apstulbusios
Žiūrėjo aiškių gentys.

Iš naujos eilėraščių knygos —
"PO DIEVO ANTSPAUDAIS"

**TEISINGAS, DIDIS MŪŠŲ DIEVAS,
JO RANKOJ AMŽIŲ ATEITIS.
GYVUOS MŪS LIETUVA TĖVYNĖ,
JĄ LAIMINS BOČIŲ PRAEITIS.**

(V. Mykolaitis — Putinas)

**AUKA PRISIDĖK PRIE LIETUVIŠKOS
SPAUDOS IŠLAIKYMO**

**MEDITACIJOS
SAMONINGO TIKĖJIMO METAMS**

(Katalikų Kalendorius Žinynas, Kaunas - Vilnius 1986)

Viskas teka ir keičiasi:
rytas — diena — vakaras — naktis —
pavasaris — vasara — ruduo — žiema —
vaikystė — jaunystė — brandumas — senatvė —
atsiranda — auga — klesti — miršta:
šaltinis — upė — jūra — vandenynas —
akmuo — žolė — gyvūnija — žmogus —
Ir aš kartu su viskuo
plaukiu ir keičiuos...

O vis dėlto:

yra t a s, kuris keičiasi,
yra pradžia, bėgimas pakalnėn, stiebimasis aukštyn,
ir tokią tvirtą pastangą išlikti savimi.
Esu ir A Š: plačiu akiračiu apžvelgiu viską
ir mąstau:

Viskam turi būti Pirmoji Pradžia ir Priežastis,
turi būti Pirmasis Šaltinis ir Pirmasis Rytas,
turi būti Ranka, Kuri visa palaiko,
Akys, kurios kiaurai mato ir sąžinę kuria,
turi būti Krantai, Kryptis ir Atlyginimas,
ir Tėvo Namai, į kuriuos susirinksim visi Vakare,
tada, kai bus Paskutinis Vakaras...
Ir turi būti T A S, Kuriam pradžios nereikia,
Kuris nesikeičia, nebėga ir neprapuola,
Kuris amžinai tas pats.

**TURI BŪTI TAS, KURĮ VADINAME DIEVU,
IR JIS PATS YRA APSIREIŠKĘS IR PASAKĘS:
"AŠ EŠU TAS, KURIS IŠ TIKRŲJŲ, E S U".**

Dievas gyvena dabar mums nepasiekiamam Danguje,
o ŠVENTOJI DVASIA yra mums juntamas Dievas.
Šventoji Dvasia buvo Jėzaus pradžia
ir kiekvieno Jo Žodžio, Jo Žingsnio Dvasia.
Šventąją Dvasią kaip savo ir Tėvo dovaną
Jėzus atsiuntė Sekminių šventėje apaštalams
ir siunčia be pertraukos mums.
Ji — YRA, ir priėmęs Ją — turi, junta:
kiekvienas žmogaus gerumas yra Dvasios regimas dvelkimas.
Ji — YRA, ir Dievas šitaip nusileidžia iki mūsų,
gaivina mus, gyvena mumyse, darosi matomas.

O nūsukdami nuo Šventosios Dvasios,
mes pasikviečiam kitą dvasią, kurios nebuvo pradžioje:
Tiesos neigimu atsiranda Melas,
Gėrio griovimu gimsta Blogis,
skaudinant Dievą ir žmones, kyla Kančia.
Šito nebuvo, būti neturėtų, o atsiranda iš mūsų,
kai Dievo Dvasios nepriimam ar Ją išvarom.
Tada — kenčiam mes ir kankinam kitus,
ir skęstam visi beprasmiškuose varguose.

"Atsiųsk, Viešpatie, savo Dvasią
ir visa iš naujo sukursi,
ir atnaujinsi žemės veidą".

ADVOCACIA E IMÓVEIS

EDSON DE OMKINAS

Direito CIVIL - Dir. CRIMINAL

COMPRAS - VENDAS -

Direito TRABALISTA

FONE: 449-4379

ADMINISTRAÇÃO DE BENS

Av. Novo Horizonte, 213 - Conj., 2 - Vila Sacadura Cabral - S. André

Halina Mošinskienė

"SENUKŲ DIENAI" – 27.9.1986 m.

(Dia dos Idosos)

*Senukai mes, atgyvenos šleivos,
palinkę pečiai, akys vos žiūri –
Gražios rankos raukšlėtos, demėtos –
krumpliais pirštai sulinkę,
net sveikam "skauda" kai į juos žiūri.*

*Smulkiais žingsniais, nelygiais šaligatviais
žengiamo atsargiai, kad nesuklupti –
kad nosimi "nenubraukti" praeivio
purva,
kad nenulūžtų riešas, ar pėdos raištis.*

*Kai vėjas šaltas draiko šukuoseną –
kadaise, gausą varinių garbanų.
dukters numegztą vilnų kepuraitę
užsidedame ant retų pražilusių plaukų.
Ir rodos tada, kad mylimų rankų šilumą
atgaivina nuo galvos iki pat pėdos
mažojo, skaudžiausio nuospaudomis
pirštelio.*

*... Žmonės skuba pro šalį, svetimi veidai.
Niekas netars "Grüss Gott" pažiūrėjęs
į akis.*

*Gal tik pavydu susproksės juodas
žvilgsnis –
– Toji kepurytė... – nuodėmingas
kelia mintis.*

*Nuojauta pažįstu pavydą.
Nuėmus "kepurytę" stoviu eilėje –
vėjas šiausia žilę išdrikusią, darosi –
šalta širdyje.*

*Tiek išgyventa. Jau į antrą pusamžį
ketvirtis...*

*Bet... svetimoje žemėje esu svetima –
tokia likimo paskirtis, –
kad senai lietuvei po palmių lapais,
tik svajonėse lieka jauki praeitis.*

*Taip lieka senukams, jei dar pajėgūs
tupėti ant slenksčio dabarties,
saugojant gyvybės iikutį, kaip tą
"kepurytę"
nuo pavydo akies. – –*

Halina Mošinskienė

NUOŠIRDUMAS AR "MADA"?

Ar priimtina pagerbti senokus? Iškeiti jų nuopelnus viešai? Brazilai š.m. iškėlė jų pagarbą – visi suprantame kodėl, kad rinkimus laimėtų kuri nors vyraujanti partija. Bet – visa tai nušalinus, randu, kad tai yra labai gražus paprotys, jei jis bus ir toliau įgyvendinamas. Lie-

tuvoje senukai buvo "karšinami", nebūna kas jais domėjosi – gal tik vaikaičiai įsikliausę pasakų pasakas. Dabar ten irgi jau kreipiama daugiau dėmesio į senenių žmonių nuopelnus ir patirtį. Taip buvo gražiai pagerbtas 90-jo amž. jubiliejuje Juozas Urbšys, buvęs Lietuvos Užsienio Reikalų Ministras, puikus žinovas daugelio kalbų, kuris pasitraukęs iš savo pareigų labai praturtino liet. literatūrą, vertimais stambių rašytojų prancūzų literatūros. Romain Roando "Golas Brerijonas" susilaukė net 3-jo leidimo. Rugpiūčio 12 d. 1986 m. Vilniuje numirė Aleksandras Žirgulyš 73 m. amž. lietuvių literatūros stambiausias visų raštų "Vagos" ir kt. leidyklų redaktorius, rašytojas, mano kolega iš tų praeityje metų, kai drauge mokytojavome Kauno VI-je gimnazijoje. Jam skiriami nuopelnai tikrai užtarauti, nes vargiai rasite liet. rimtą knygą, kurioje nebūtų redagavime minimas A. Žirgulyš. Nuostabių gabumų ir jautrumo rašytojas.

O kas dabar Brazilijos lietuviuose daugiausia darbuojasi? – žmonės jau de "terceira idade". Kas šiandieną juos pagerbė? Nei namuos, nei kapuos. – Gal todėl kad "ne madoj" – pateisinu.

MŪSŲ MIRUSIEJI

ELIZABETA BALTUŠIS

Mirė po ilgos ligos, šio mėnesio 4 dieną. Gimė Rokišky, 1903.11.4 d. Buvo vedusi su Antanu Baltušiu, jau mirusiu. Palaidota Šv. Petro Vila Alpina kapinėse. Liko sūnus Adolfas, dvi anūkės ir proanūkės. Dar turėjo vieną dukterį, Mariją Baltušis Jamtchek, jau mirusią.

EMILJA VOSYLIENĖ mirė S. Vicente prie jūros rugsėjo 28 dieną. Kirusi iš Kauno ir turėjo 80 metų. Ilgą laiką gyveno V. Zeinoy, o paskui išsikėlė į S. Vicente. Kūnas buvo sudegintas V. Alpinos krematoriume.

Prieš savaitę, lankantis Jačanā senelių prieglaudoj, kun. P. Rukšys sužinojo, kad **STEPAS LIOBĖ** mirė gegužės 13 dieną. Prieglaudoje negalėjome gauti jokių žinių apie jį. Anksčiau gyveno Bom Retire.

JONAS NAVICKAS

mirė Santa Casa ligoninėj praeitą ketvirtadienį, spalio 9 d. Jau kiek laiko skundėsi nosies ir galvos skaudėjimu. Pradžio daktarai manė, kad tai sinuzitas, o kai rado, kad tai vėžys, tai jau buvo per vėlai. Jonas kiek laiko pagulėjo ligoninėj, bet vaistai nebegebėjo. Giminės buvo prašę, kad kunigas aplankytų ligonį. Kun. Petras Rukšys aplankė ligonį ir suteikė sakramentus. Valandą po to Jono skausmai pasibaigė ir jis apleido šį pasaulį.

Jonas Navickas, aštuoniasdešimtpenketės Teofilės Navickienės sūnus, buvo gimęs S. Paule 1932 m. vasario 28 d. Ilgiausiai gyveno Santo André ir buvo buhalteris. Buvo visų mėgiamas labai gero būdo žmogus, paprastas ir patikimas. Išėjęs į pensiją mėgo daržininkauti.

Buvo pašarvotas Camilopolis kapų šermeninėj. Kun. P. Rukšys atlaikė mišias prie karsto ir palydėjo į paskutinį poilsio vietą tose pačiose kapinėse.

Brangų ir mielą giminę praradę liūdi motina Teofiiė, broiis Antanas, marti Regina, anūakai Mauricio, Fernando ir Eduardo. Liūdi taip pat ir lietuvių kolonij. bei Parque das Naões lietuviai draugai ir kaimynai. Viešpats teatlyginai veidui už visus gerus darbus ir teduoda jam žiną džiaugsmą.

Prieš leidžiant ML-va į spausdinamą mašiną, gavome žinią, kad pirmadienio/spalio 13 d./ vakarą mirė **MARIJA STAN-KŪNIENĖ**.

DR. PAULO ŠLEPETYS

CIRURGIA PLÁSTICA
ESTÉTICA E REPARADORA
LIPOASPIRAÇÃO

Rua Augusta, 2.709 – Conj. 32
Fone: 881-8077 – Hor. 12–18 h.
KALBAMA LIETUVIŠKAI

**PLASTIFIQUE SEU TITULO
DE ELEITOR**

RUA BERNINI R. MONACO 85-
B – MOÓCA – TRAVESSA DA
RUA JUMANA.

BROOKLYN
REPRESENTAÇÕES SC LTDA.

Rua Georgia, 675
Bairro Brooklin Novo
04559 SÃO PAULO, SP.

MŪSŲ ŽINIOS

ŠIŲ METŲ LAPKRIČIO MĖNESI, SUEINA LYGIAI DEŠIMTS METŲ NUO LITUANIKOS ISTEIGIMO

Prieš keliolika dienų Šv. Juozapo parapijos klebonas Juozas Šeškevičiaus pakviestas aplankiau Lituanikos vasarnamius su visais jų pastatais. Kadangi šiais metais sueina lygiai dešimt metų nuo jos įsteigimo, tai buvo gera proga aplankyti Lituaniką.

Lituanikos suorganizavimu daugiausia pasidarbavo klebonas Juozas Šeškevičius, padedamas kitų lietuvių, kurie taip pat daug prisidėjo prie šio darbo.

Lituanikai vietą parinko ir daugiausia pasidarbavo klebonas Juozas Šeškevičius, padedamas kitų lietuvių, kurie prie to darbo prisidėjo. Pažymėtini čia: Juozas Petrokas, Pedro Šimonis, Jonas Jodėlis ir A. Trubienė. Jie daug prisidėjo prie Lituanikos organizavimo. Tokiu būdu jie buvo pagerbti, keturių esančių Lituanikoje apartamentų su jų vardais. Tačiau visi keturi apartamentai priklauso Šv. Juozapo Katalikų Bendruomenei, su visais juose esančiais įrengimais.

Lituanikos organizavimo pradžioje klebonas J. Šeškevičius norėjo įtraukti į šį darbą daugiau lietuviškų organizacijų. Tačiau Lietuvių Sąjunga Brazilijoje ir kitos organizacijos atsisakė. Tokiu būdu klebonui J. Šeškevičiui teko jam pačiam pakelti visą organizacinį darbą.

Visas Lituanikai skirtas plotas užima 10 alkierių plotą, arba apie 25.000 kv. metrų. Visi lietuviams išparduoti sklypai sudaro po 1.000 kv. metrų. Visi Lituanikai skirti žemės plotai yra išparduoti, kuriuose yra pastatai. Šiuo metu Lituanikoje yra iš viso 22 pastatai.

Svarbiausius pastatus turi Lietuvių Šv. Juozapo Katalikų Bendruomenė. Ji turi keturis apartamentus su visais įrengimais. Organizuota virtuvė, didžiulė salė su visais įrengimais. Prieš turimus apartamentus yra dengtas didelis plotas, kuris panaudojamas įvairiems rengimams. Be to L. Katalikų Šv. Juozapo Bendruomenė turi pastačius koplyčią, Archyvą ir du senelių namus.

Toliau seka Lietuvių Bendruomenė kuri nupirko pirmuosius pastatus.

Klebono J. Šeškevičiaus daviniiais sudariau sąrašą visų lietuvių, kurie turi nu-

sipirkę sklypus su ten esančiais pastatais. Šiame sąrašą pažymėtini šie lietuviai: Bacevičių šeima, Urbanų, Vinkšnaičių, Stankevičių Tot Januškių, Tiliatė (nevedusi) Pereira (žmona lietuvė), Bratkauskų, Petraičių, Galeckų, Juteikaitė, Medvederių, Guzikauskų, Vosylių, Banių, Pumpučių, Signalai (žmona lietuvė), Staškevičių, Ažuolaitė Julia, ir Lietuvių Bendruomenė, kuri yra nupirkusi pirmuosius Lituanika pastatus.

Lituanikos gyvenantieji asmenys, arba šeimos atsilanko į savo vasarnamius daugiausia savaitių pabaigoje.

Kada į Sāo Paulo lietuvių koloniją atvyksta svečių iš užsienių jie beveik visi aplanko Lituaniką, kuri randasi už 80 kilometrų nuo Vila Zelinos priemėsčio.

Klebonas J. Šeškevičius aplanko Lituaniką beveik kiekvieną savaitę. Tikima, kad lapkričio mėnesį Lituanikos sukaktis bus gražiai paminėta.

Stasys Vancevičius

REIKIA PLAČIAU "SĖTI"

Rašo kun. Pr. Gavėnui, portugališkai, iš Brazilijos: "Prieš kelerius metus atėjau čia, į Austrijos Ambasadą (kurioj aš esu sekretirė) lietuvių laikraščio priedas: "Cronica da Igreja Católica na Lituânia", nr. 3, 1979. Perskaičiau su dideliu dėmesiu (aš gimiau Vilniuj, 1930 m.) ir iki šandien jaučiuosi "surišta" su šia kėčiančia ir didvyriška tauta..."

(Kaip prityrusi diplomatė, pridėda voką su jau užlipytu pašto ženkiu. Ir, taip pat diplomatiškai, prašo daugiau informacijų): "Jau keleri metai dirbau šioj Ambasadoj. Tik ta knygutė apie Lietuvą čia atėjo — ir aš ligi šiol ją brangindama saugojau".

Kai išleidom pirmuosius "Katalikų Bažnyčios Kronikos Lietuvoje" sąsiuvinis portugališkai, juos pasiuntėm ne tik Brazilijos vyskupams, laikraščių redakcijom, įvairiems politikams, o ir visoms svetimų kraštų ambasadoms (neišskiriant nei Sovietų Sąjungos) Brazilijos sostinėj.

Bet tatai buvo jau seniai — 1978/79 metais. Dabar nėra kas verstų iš lietuvių į portugalų kalbą, nėra kas peržiūrėtų taisyty, nėra kas leistų-finansuotų. Permaža mūsų kolonija. Ar tik nereikėtų ieškoti lietuvių-bendradarbių kokiok Afrikoj, Azijoj, ar nors Amazonijoj? . . .

O faktas lieka faktu: jei nesėsi, nepjausi. (KPG)

Savaitei bėgant...

Alf. D. Petratis

Jau geras laiko tarpas, kai guli ant stalo iš Anglijos įdomi dovana. Tai Stepono Matulio MIC, "Lietuvos laisvės vainikas" labai įdomi istorinė studija, kurią atsiuntė pats autorius.

Kadangi tema yra gana reikšminga, tai verta su ja susipažinti ir pasidalinti mintimis su skaitytojais. Lietuvos bažnytinės provincijos įsteigimas ir konkordato pasirašymas yra gana silpnai pažįstama tema. Apie ją girdėjau labai skirtingų pasisakymų, ir neturėjau tikslios sąvokos, kokiose aplinkybėse radosi pati Lietuva ir kokie buvo tikinčiųjų sunkumai, norint sunormalizuoti katalikų santykius su šventuoju sostu.

Visos šios istorijos eigoje atsiranda šviesi asmenybė — arkiv. Jurgis Matulaitis, kurio įnašas prie įvykių eigos buvo labai reikšmingas.

Studija padalinta į tris pagrindines dalis. Pirmoji nagrinėja lietuvių pastangas amžių bėgyje (1251-1925) atpalaiduoti mūsų bažnytinį gyvenimą nuo kaimininių tautų saity. Antroje dalyje kalbama apie Lietuvos bažnytinės provincijos įkūrimo paruošiamuosius darbus Lietuvoje ir Vatikane. Ir galop, trečioji dalis skirta apaštališkosios konstitucijos "Lituanorum gente" paskelbimui. Gale pridėtas pačios konstitucijos vertimas ir du žemėlapiai su vyskupijų ribomis.

Studijai medžiaga vartota remiantis marijonų centriniu archyvu Romoje, Vatikano, Rytų Instituto, Lietuvos pasiuntinybės prie Šv. Sosto ir Lietuvos marijonų archyvo daviniiais. Nurodoma plačiai šaltinių duomenys, kur skaitytojas galėtų eventualiai praplėsti žinias. Gale trumpa anglų kalba santrauka. Studiją išleido "Šaltinis" Anglijoje.

Nors tai sakyčiau sausa istorinė medžiaga, tačiau mielai skaitoma ir nesijaučia įprasto mokslo veikalui sunkumą skaityti. Atrodo, daugiau įdomus pokalbis, kur sužinai labai daug apie įvairias aplinkybes ir mažai pažįstamus faktus, kurie aplinkumoje buvo paruošta minėti konstitucija ir sunormuota Lietuvos bažnytinės provincijos ateities gairės.

Kadangi dabar dažnai spaudoje rašoma apie katalikų problemas Lietuvoje, tai ypač verta pažinti, kokius sunkumus tie patys katalikai turėjo anais laikais. Nežinau, ar mūsų savaitraščio redakcija jau gavo šią studiją. Bet kuriuo atveju, norintieji susipažinti, ją galės pasiskolinti ir pas mane. Verta pašvęsti keleta valandų ir susipažinti su "Lituanorum gente" konstitucijos istorija.

Dra. HELGA HERING

MÉDICA — GYDYTOJA
HOMENS SENHORAS CRIANÇAS

Rua Quartim Barbosa, 6 — B. do Limão
Fone: 265-7590

De 2a a 6a. das 8 às 12 hs. e das 14 às 18 hs.

KALBAMA LIETUVIŠKAI

PARDUODAME

AUTOMOBILIAMS

LIPINÉLIUS — Adesivos

SKYDELIUS su grandinėlemis

Chaveiros com emblema Vytis.

ŠV. KAZIMIERO PARAPIJŲ

RESTORANAS

VIKTORAS LUKAVIČIUS

Savininkas

Lietuviški ir europietiški valgiai

MALONUS PATARNAVIMAS

Rua Espírito Santo, 118 • Tel. 441.6846

SÃO CAETANO DO SUL

MŪSŲ ŽINIOS

P. JONO TATARŪNO SVEIKATOS STOVIS

Sekmadienį sanpaučičius sukrėtė nemaloni žinia: BLB-nės valdybos pirmininkas, p. Jonas Tatarūnas, internuotas Atibaio ligoninėje, UTI patalpose. Vieni kitiems skambino, kiausdami, kame dalykas, kas atsitiko? — Niekas neturėjo tikrų duomenų; tik buvo pranešta, kad gavęs "endema pulmonar" ir kad paskubom nuvežtas į ligoninę.

Pirmadienio vakare p. Vera Tatarūnienė, daug ramesnė, painformavo telefonu ML redakciją:

Šeštadienį abu Tatarūnai buvo Lituanikoj. Buvo ir daugiau tautiečių, namų savininkų — ir turėjo gan svarbų susirinkimą. Tam tikru laiku Jonas pradėjo jaustis blogai. Jį ėmė kamuoti gilūs kosulys, kuris vis didėjo — ir mažino jo jėgas. Buvo nutarta važiuoti į Atibaio ligoninę. Leidžiantis į Atibaį pacientui visai pritrūko deguonies — visi kūno sargariai pamėlynavo. "Jei būtum nuvažiavę 5 minutes vėliau, — sakė p. Vera —, būtum nuvežę lavoną".

Buvo tuoj patalpintas UTI su visa galima pagalba. Padėtis buvo labai rimta. Buvo "endema pulmonar", užstojanti kvėpavimą. Sužinojusieji apie įvykį tautiečiai informavo vieni kitus, rūpinosi, meldėsi. "Dabar jau daug geriau, — pirmadienį pranešė p. Tatarūnienė. — Gal savaitės gale išeis iš Atibaio UTI. Ir reikės gydytis São Paule".

Visi linkim darbščiajam BLB-nės pirmininkui nepasiduoti betkokiems ligos grasinimams ir, su Dievo pagalba, kuriuos meldžiame, greitai pasveikti.

P. Jonai, dar daug darbo Paties laukia!

kun. Pr. Gavėnas, BLB-nės valdybos sekretorius

Šio ML numerio

GARBĖS LEIDĖJAS MECYS PALECKIS

Dosniam lietuviškos spaudos rėmėjui gili padėka ir geriausi linkėjimai.

Redakcija ir administracija

ANKSČIAU SKELBTA PAVASARIO ŠVENTĖ yra atidėta

MALHARIA "LITUANIA" CAMPOS DO JORDÃO

Jaguaribėj, Campos do Jordão (kas yra vadinama Brazilijos Šveicarija), prieš trečią traukiniuko stotį yra didoka megztinių krautuvė su ryškiu užrašu: MALHARIA LITUANIA. Tai lietuvis, kuris tokiu būdu skelbia ne tik savo prekę, bet ir Lietuvos vardą. Sveikinam. — Būtina jį aplankyti.

SVEIKINIMŲ ATGARSIAI

Matau paskutiniam ML numerį sveikinimą kun. Pranui Gavėnui jo gimtadienio proga. Dėkodamas Šv. Juozapo Vyrų Brolėjai ir už tokį viešą linkėjimą Aukščiausiojo palaimos, drįstu supažindinti tautiečius ir su sveikinimais, kuriuos man pasiuntė mano provinciolas, kun. Irineu Daneion. Juk jie skirti ir lietuvių visuomenei. "Desejo felicita-lo pelo aniversário e mais ainda pelo belissimo testemunho que o senhor nos dá. Uno-me a todos os irmãos lituanos para agradecer a Deus a sua dedicação.

Inspetoria Salesiana de São Paulo —
Pe. Irineu Daneion".

(K.P. Gavėnas)

DAR KARTĄ PAGARSINO LIETUVA.

Praeito rugsėjo 27-28 dienomis, savaitgalį, São Simão — Bento Quirino, SP, kultūringai tvarkome valsčiuje, įvyko Regijoninis Esperantininkų Subuvimas.

Nepailstamai skautininkei Eugenijai Bacevičienei, vadovaujant, Lietuvą atstovavo šeši mūsų skautai-esperantininkai.

Nors viso pasaulio esperantininkai šį bei tą žino apie Lietuvą — Esperanto autoriaus, d-ro L.L. Zamenhofo mylimą Tėvynę — tačiau lietuvių pasirodymas visuomet patraukia dar didesnę atidą ir sukelia simpatiją ir dabartinei pavergtai Lietuvai, tai Zamenhofo vadinamai "malfeliča patrujo" — "nelaiminga tėvynė".

Mūsų jaunuolių tikslas buvo ypač esperantiškom giesmėm pajvairinti šv. Mišių eigą. Puikiai atliktas šešių giesmių repertuaras sukėlė kunigo celebranto, klebono Plinio, įvertinimą ir spontaniškas ovacijas pamaldų dalyvių tarpe.

Pilnesnei informacijai apie Lietuvą, buvo pasigėsta propagandinių lapelių panašių į Kazimierinių Metų lapelius, plačiai paskleistus ypač São Paulo valstijoje.

metinė „MŪSŲ LIETUVOS“

SPAUDOS ŠVENTĖ

RUOŠIAMA

Spalio (Outubro) 26 diena

12:30 VALANDA

VILA ZELINOJ — JAUNIMO NAMUOSE

VISI DALYVAUKIME IR SAVO SPAUDĄ PAREMKIME